

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 1(36)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук, Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Сіньов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бучек А. О., д-р психол. наук, проф.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 11 від 26 грудня 2012 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 1 (36). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2013. — 228 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

Грідчина М. В. Про додану вартість як показник результатів діяльності сучасних корпорацій	126	Соркін Б. В. Проблеми і перспективи розвитку державного управління у сфері підприємництва в сучасній Україні	185
Гулей А. І. Фінансові інновації як чинники конкурентоспроможності країни	130	Теленько В. В. Економічна безпека підприємства в системі безпеки держави.....	190
Strelchenko N. M., Temnyk I. O. Problem statement in general and its connection with more scientific and practical tasks	138	Тицик С. М. Шляхи входження України у світове інформаційне середовище інноваційно-інвестиційної діяльності	195
Шклярчук С. Г. Основні засади венчурного фінансування інноваційних технологій	144	Шестак М. Л. Економічні моделі розвитку державних підприємств в умовах сучасного ринку (досвід КНР)	201
Шмаглій О. Б. Національна економіка України в умовах СОТ: специфіка розвитку продовольчого сектору	150	Бутар Г. М. Розвиток ринку фінансового лізингу в Україні	207
Бігдаш В. Д. Тенденції розвитку механізмів управління в діяльності страхових компаній України	154	ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	211
Магеррамзаде Алібала Саттар огли Аналіз здійснення антикризової політики в Україні	162	Корсак К. В., Тарутіна З. Є. Засоби створення ноопедагогіки у XXI ст.	211
Воронков С. О. Чинники розвитку інноваційного потенціалу сучасного підприємства	168	Столярова Т. О. Використання сучасних інформаційних технологій навчання майбутніх фахівців з економіки, прикладної математики та комп'ютерних наук у МАУП	214
Мехметі І. Механізми підтримки аграрного сектору в ЄС.....	173	Токман А. А. Теоретичні і методологічні основи психології здоров'я	220
Омельченко О. В. Проблеми аналізу економічної ефективності інвестиційних проектів у сферу екології	181	ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	226

РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Наукові праці МАУП, 2013, вип. 1(36), с. 207–210

Аналізуються основні тенденції та закономірності функціонування ринку фінансового лізингу України, а також проблеми і перспективи його подальшого розвитку на території України.

Обраний Україною шлях до євроінтеграції та посилення інноваційної спрямованості розвитку економіки вимагає нагального розв'язання проблеми оновлення основних засобів. Згідно з офіційними даними Державного комітету статистики України за 2010 р. ступінь зносу основних фондів становив 74,9 %; при цьому в галузі транспорту і зв'язку він перевищував навіть середньоукраїнський рівень, досягши відмітки 94,4 %. Найвищі показники мають галузі переробної промисловості (66,8 %), освіти (62,5 %), рибного господарства (54,2 %) та охорони здоров'я (50,8 %). Одним з інструментів інвестування в оновлення основних фондів є фінансовий лізинг, розвиток якого в Україні є необхідною умовою модернізації вітчизняної економіки.

Дослідженню проблем розвитку ринку фінансового лізингу в Україні присвячені численні праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Найвідомішими є дослідження Н. Ярошевича, О. Белікова, А. Косенкова, Н. Ментуха, І. Садової, Л. Данілової, М. Бутової, Н. Рязанової, С. Румянцевої, Ю. Салонена, П. Крімма та ін.

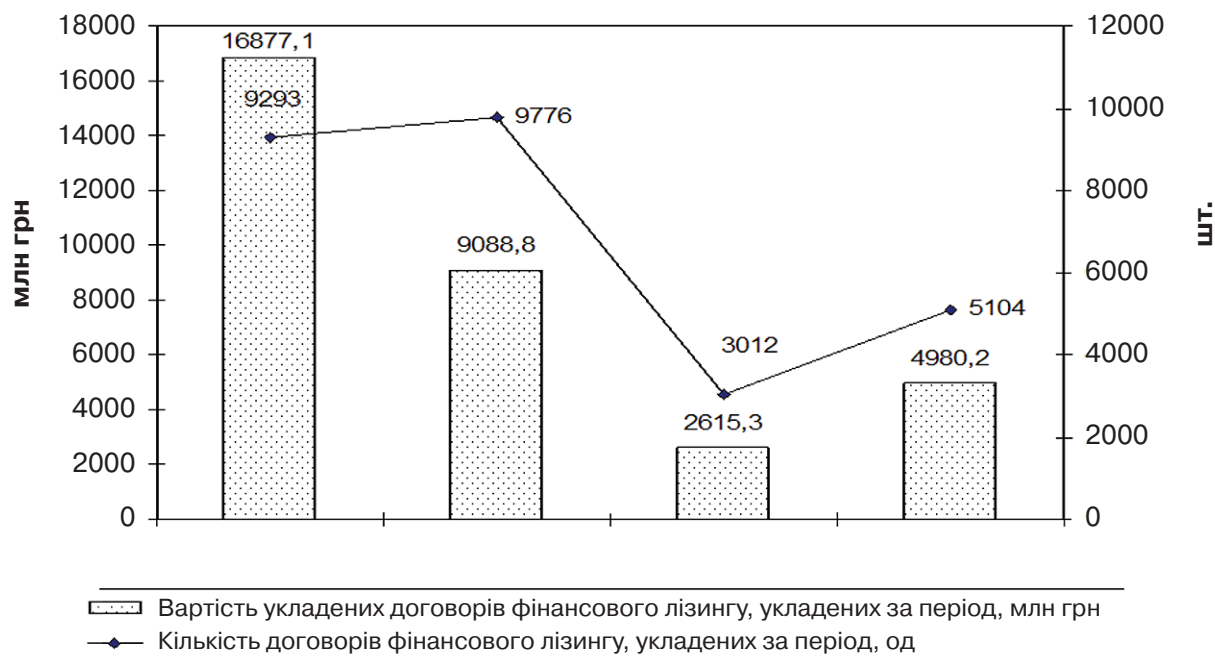
Світова практика свідчить, що фінансовий лізинг користується великим попитом насамперед у розвинених країнах світу, де частка лізингу в інвестиціях в основні засоби сягає 15–30 % [1, 17], тоді як в Україні в 2010 р. лізингове фінансування капітальних інвестицій в основні фонди становило лише 3,3 %, що порівняно з піковим 2007 р. у 3 рази

менше [2]. Також у 4 рази зменшилося і лізингове фінансування економіки, яке на сьогодні становить 0,5 % [2].

За експертними оцінками, Україні потрібно не менше 172 млрд дол. інвестицій в основні засоби з метою їх оновлення [3]. Разом з тим фактичний обсяг ринку фінансового лізингу в Україні на кінець 2010 р. становив 30,6 млрд грн, зрісши за наступні півроку до 31,7 млрд грн, тоді як обсяг європейського ринку фінансового лізингу 2010 р. становив 586,2 млрд євро, а лідерами є Німеччина та Франція з обсягом ринку фінансового лізингу 125 млрд євро та 82 млрд євро відповідно [2; 4]. Тобто Україна в десятки разів відстає від європейських лідерів лізингового ринку.

Проаналізуємо стан ринку фінансового лізингу в Україні та шляхи підвищення ефективності його розвитку як інструмента модернізації національної економіки.

Звісно, раптове спустошення ринків капіталу, корпоративні дефолти та припинення інвестиційних проектів у період фінансової кризи не могли не загальмувати розвиток лізингової індустрії в Україні. Пожвавлення розпочалося у 1-му кварталі 2010 р., коли вартість укладених лізингових угод вперше, починаючи з 2-го кварталу 2008 р., почала зростати і за 2001 р. збільшилася в 2 рази порівняно з 2009 р., склавши 5,0 млрд грн. Звісно, цей показник набагато менше рівня пікового 2007 р. в 16,9 млрд грн, але вже за результатами 2-го кварталу 2011 р. ринок фінансового лізингу в цілому випереджає по-

Динаміка вартості договорів фінансового лізингу, укладених за 2007–2010 рр. [2]

казники всього 2010 р., що привело до зростання ринку фінансового лізингу в Україні (див. рис.) [2].

Поновленню лізингового ринку сприяли загальне відновлення економіки та нововведення Податкового кодексу України, зокрема, врахування витрат на страхування та фінансових витрат і комісій у повному обсязі при розрахунку сум оподаткованого прибутку (а отже, і зменшення суми податку на прибуток) та звільнення від оподаткування ПДВ процентів і комісій у складі лізингового платежу. Все це поживило попит на фінансовий лізинг, а конкуренція на ринку змусила лізингові компанії знижувати вимоги до клієнтів щодо авансового платежу та лізингових ставок.

Серед позитивних тенденцій розвитку ринку фінансового лізингу України – також спеціалізація надання лізингових послуг саме лізинговими компаніями, на відміну від лізингодавців, які не мають статусу фінансових установ (утім, останніми на сьогодні надаються 99,8 % усіх послуг фінансового лізингу), а також зростання частки договорів строком понад 5 років [2].

Цікавим фактом також є те, що лізинговим компаніям на руку виявилася і криза ліквід-

ності, яка призводить до заморожування кредитних програм для юридичних осіб, роблячи, тим самим, більш доступним фінансовий лізинг. Щоправда, скористатися ситуацією на ринку банківського кредитування можуть лише лізингові компанії з альтернативними банківським кредитам джерелами фінансування, а також такі, що є дочірніми підрозділами комерційних банків. Останні можуть отримати пільгові кредити від засновників, але в розмірі не більше 5 % статутного капіталу банку. Поширення таких компаній стало закономірним результатом кризових явищ в економіці і саме такі лізингові компанії є лідерами ринку фінансового лізингу України за величиною лізингового портфеля. До них належать: “ВТБ Лізинг Україна” (5,0 млрд грн), “Райффайзен Лізинг Аваль” (1,8 млрд грн), “УніКредит лізинг” (1,5 млрд грн) та “ІНГ Лізинг Україна” (1,5 млрд грн) [3].

Навіть незважаючи на посткризове відновлення у 2010–2011 рр., вітчизняна галузь фінансового лізингу представлена переважно лізингом транспортних засобів (до 65 % у структурі вартості чинних договорів фінансового лізингу) та сільськогосподарської техніки (13 %). Водночас слаборозвиненим залишається фінансовий лізинг у будівництві,

харчовій, хімічній, легкій промисловості та машинобудуванні [2].

Особливо стрімкими темпами розвивається ринок автолізингу, оскільки лізингові компанії, на відміну від банків, надають клієнтам комплексний продукт, який включає реєстрацію автомобіля в ДАІ, сплату 3 % до Пенсійного фонду, сплату збору за першу реєстрацію транспортного засобу, доставку авто на СТО і назад до офісу, надання, заміну і збереження сезонних шин, надання паливних кредитних карток тощо. Так, наприклад, паливні карти компанії “Євро Лізинг” об’єднують 5 провідних паливних операторів (ТНК, Shell, WOG, ЛУКОЙЛ, Neftek) з покриттям понад 1000 АЗС по всій території України, що надає безліч додаткових переваг одержувачам лізингу [5].

Слід відмітити, що 2011 р. умови фінансового лізингу стали більш м’якими порівняно з 2010 р. По-перше, знизилася ставка лізингу з 19–22 % до 14–22 %, при цьому банки готові надавати лізингові кредити в середньому під 15–17 %. По-друге, лізингові компанії готові прив’язувати свої платежі до іноземної валюти — євро та долара (сплачувати лізингові платежі доведеться у гривнях, але за нижчими ставками 9–10 %). По-третє, збільшилися строки фінансування з 3-х до 5-ти років, а також зменшилися аванси з 30–40 % до 15–25 % у середньому [6].

Щоправда, восени 2011 р. намітилися і загрози для ринку автолізингу: дефіцит гривневого ресурсу і подорожчання кредитів до 23 %, припинення у листопаді кредитування на придбання нових іномарок 4-х з 50-ти найбільших банків (“VAB”, “Кредитпромбанк”, “Київ” та “Правекс-Банк”) та імовірність запровадження податку на розкіш. Однак, навіть незважаючи на це, переваги податкового законодавства, зниження ставок ввізного мита та значний попит на іномарки все ж сприятиме подальшому росту ринку автолізингу.

Низький рівень забезпеченості основними фондами характерний і для сільського господарства. В Україні на тисячу орних земель припадає 13 тракторів, тоді як у Франції та Німеччині — 70–90. Під час збирання, транспортування, переробки і зберігання втрача-

ється 30 % виробленого зерна, а отже, втрачаються доходи і робочі місця [3]. В умовах забезпеченості аграріїв технікою на 20 %, лізинг є чи не єдиним способом утриматися на плаву. Провідною компанією на ринку агролізингу є державна НАК “Укragролізинг”, яка надає сільськогосподарську техніку в лізинг на строк 3–7 років під винагороду лізингодавця у 7 %. Під 5 % річних надає техніку ще одна державна компанія “Спецагролізинг”. Саме ці компанії можуть розраховувати на підтримку з державного бюджету у формі збільшення статутного капіталу чи відшкодування вартості предмета фінансового лізингу, але, на жаль, державне фінансування є обмеженим і залишає необхідність самофінансування та залучення банківських кредитів.

Отже, обмеженість державної підтримки та залежність від банківського кредитування не є єдиними проблемами вітчизняного ринку фінансового лізингу. До інших належать також протиріччя у законодавстві; відсутність єдиного визначення поняття “фінансовий лізинг”; неврегульованість питання переходу права власності при виконанні договорів фінансового лізингу; неврегульованість питання міжнародного лізингу та оскарження неправомірних дій лізингоодержувача; зростання ціни фінансового лізингу для суб’єктів малого підприємництва; недосконалість бухгалтерського обліку лізингової діяльності; проблеми з ліквідністю, фінансовою стійкістю лізингодавців та обмеженим доступом до кредитів рефінансування НБУ; обмеженість довгострокових джерел фінансування, недостатність кваліфікованих кадрів у сфері лізингу. Проте, незважаючи на це, ринок фінансового лізингу має стійку тенденцію до зростання, що, в цілому, з урахуванням нововведень податкового законодавства та перспектив інтеграції в ЄС, сприяє модернізації вітчизняної економіки та підвищенню інвестиційної привабливості України.

Література

1. Рязанова Н. Стратегія розвитку фінансового лізингу в Україні // Фінансовий ринок України. — 2008. — № 7–8. — С.17–18.

2. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2007–2010 роки та II півріччя 2011 року. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dfr.gov.ua/>

3. Українське об'єднання лізингодавців. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua/>

4. Leaseurope: The voice of Leasing and Automotive Rental in Europe 2007–2010. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.leaseurope.org/>

5. Офіційний сайт компанії “Євро Лізинг”. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.lease.com.ua/>

6. Тимофеенко А. Авто в лизинг. Плюсы и минусы. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/>

Незважаючи на обмеженість державної підтримки та залежність від банківського кредитування, наявність протиріч у законодавстві, зростання цін фінансового лізингу для суб'єктів малого підприємництва, проблеми з ліквідністю, фінансовою стійкістю лізингодавців та обмеженість довгострокових джерел фінансування, недостатність кваліфікованих кадрів у сфері лізингу, ринок фінансового лізингу має стійку тенденцію до зростання, що, в цілому, сприяє модернізації вітчизняної економіки та підвищенню інвестиційної привабливості України.

Несмотря на ограниченность государственной поддержки и зависимость от банковского кредитования, наличие противоречий в законодательстве, рост цен финансового лизинга для субъектов малого предпринимательства, проблемы с ликвидностью, финансовой устойчивостью лизингодателей и ограниченность долгосрочных источников финансирования, недостаточность квалифицированных кадров в сфере лизинга, рынок финансового лизинга имеет устойчивую тенденцию к росту что, в целом, способствует модернизации отечественной экономики и повышению инвестиционной привлекательности Украины.

Despite limited state support and dependence on bank lending, there contradictions in the legislation, the growth rates of financial leasing for small businesses, problems with liquidity, financial stability lessors and limited long-term sources of funding, lack of qualified personnel in the field of leasing, financial leasing market tends to increase that, in general, contributes to the modernization of the national economy and increase investment attractiveness of Ukraine.

Надійшла 5 листопада 2012 р.